

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΡΟΣ ΟΛΟ ΤΟ ΠΛΗΡΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟ ΜΑΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟ,
ΑΠΟ ΕΜΑΣ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΗ

* * *

Τιμιώτατοι αδελφοί Ιεράρχες και τέκνα εν Κυρίω εύλογημένα,

Με την εύδοκία και τή χάρη του αγαθοδότη Θεού, εισερχόμαστε και πάλι στην Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή, την εύλογημένη περίοδο νηστείας και μετανοίας, πνευματικής έγρηγορσης και συμπόρευσης με τον Κύριο που έρχεται προς τὸ έκούσιο πάθος, για να φθάσουμε να προσκυνήσουμε την λαμπροφόρο Αυτόυ Ανάσταση και να αξιωθούμε με αυτή και εμείς από τὰ επίγεια να «διαβούμε» σε εκείνα «που όφθαλμός δέν εΐδε και αυτί δέν άκουσε και ανθρώπινο μυαλό δέν φαντάστηκε ποτέ» (Α΄ Κορ. β΄, 9).

Στην αρχαία Εκκλησία, ή Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή ήταν περίοδος προετοιμασίας των κατηχουμένων για τὸ βάπτισμα, τὸ όποϊον τελούνταν κατά την Θεία Λειτουργία τής Αναστάσεως. Τήν αναφορά προς τὸ βάπτισμα διασώζει και ή θεώρηση και ή βίωση τής Μεγάλης Τεσσαρακοστής ως κατ' έξοχήν καιροῦ μετανοίας, ή όποία χαρακτηρίζεται ως «ανάκλησις βαπτίσματος» και ως «δεύτερον βάπτισμα», ως «συνθήκη προς Θεόν δευτέρου βίου», αναβίωση δηλαδή των δωρεών του βαπτίσματος και υπόσχεση προς τὸν Θεό για έναρξη νέας πορείας ζωής. Οί ακόλουθίες και ή ύμνολογία τής περιόδου συνδέουν αυτὸν τὸν πνευματικό άγωνα των πιστών με την προσδοκία του Πάσχα του Κυρίου, δια τής όποίας ή τεσσαρακονθήμερη νηστεία αναδίδει εύωδία πασχαλινής χαρᾶς.

Η Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή είναι εύκαιρία συνειδητοποιήσεως του βάθους και του πλούτου τής πίστεώς μας ως «προσωπικής συναντήσεως με τὸν Χριστό». Όρθά τονίζεται ότι ό Χριστιανισμός «είναι στὸ έπακρο προσωπικός», χωρίς αυτὸ να σημαίνει ότι είναι «άτομοκεντρικός». Οί πιστοί «συναντουν, αναγνωρίζουν και αγαπουν τὸν ένα και τὸν αυτὸ Χριστό», ό όποϊος «πρώτος και μόνος έδειξε τὸν αληθινὸ και τέλειο άνθρωπο» (Νικόλαος Καβάσιλας). Έκεϊνος καλεϊ στη σωτηρία όλους μᾶς και τὸν κάθε άνθρωπο προσωπικά, ώστε ή ανταπόκριση του καθενός, πάντοτε «ριζωμένη στην κοινή πίστη», να είναι «ταυτόχρονα μοναδική».

Θυμόμαστε τὸν υπέροχο λόγο του Παύλου: «Δέν ζω πια εγώ, ζω μέσα μου ό Χριστός· αυτὸ που τώρα ζω στη σάρκα μου, τὸ ζω με την πίστη του υιου του Θεου, ό όποϊος με αγαπήσε και παρέδωσε τὸν εαυτὸ του για χάρη μου» (Γαλ. β΄, 20). Έδω τὸ «μέσα μου»

τὸ «μέ» καὶ τὸ «γιά χάρημου» δὲν λέγονται σὲ ἀντιθέση πρὸς τὸ «μέσα μας», τὸ «ἐμᾶς» καὶ τὸ «γιά χάρη μας» τῆς «κοινῆς σωτηρίας». Ὁ Ἀπόστολος τῆς ἐλευθερίας, ἄκρως εὐγνώμων γιὰ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀναγεννήσεώς του, «αὐτὸ ποὺ εἶναι κοινό, τὸ κάνει δικό του», λὲς καὶ ὁ προαιώνιος Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἄνθρωπος, σταυρώθηκε καὶ ἀναστήθηκε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς «προσωπικὰ γι' αὐτόν».

«Μοναδική» καὶ «βαθιὰ προσωπική» εἶναι ἡ βίωση τῆς πίστεώς μας ὡς ἐλευθερίας ποὺ μᾶς χάρισε ὁ Χριστός, ἡ ὁποία εἶναι ἐν ταυτόχρονα καὶ «οὐσιαστικὰ ἐκκλησιαστική», ἐμπειρία «κοινῆς ἐλευθερίας». Αὐτὴ ἡ τόσο ἀληθινὴ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία ἐκφράζεται ὡς ἀγάπη καὶ ὡς ἔμπρακτη συμπαράσταση πρὸς τὸν συγκεκριμένο πλησίον, ὅπως αὐτὴ περιγράφεται στὴν παραβολὴ τοῦ «Καλοῦ Σαμαρείτου» (Λουκ. ι', 30-37) καὶ στὴν περικοπὴ τῆς τελικῆς κρίσεως (Ματθ. κε', 31-46), ἀλλὰ καὶ ὡς σεβασμὸς καὶ μέριμνα γιὰ τὴν κτίση καὶ ὡς εὐχαριστιακὴ χρῆση τῆς. Ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία ἔχει προσωπικὸ καὶ ὀλιστικὸ χαρακτήρα, ὁ ὁποῖος ἀποκαλύπτεται ἰδιαίτερος κατὰ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ στὸν τρόπο τῆς κατανοήσεως τοῦ ἀσκητισμοῦ καὶ τῆς νηστείας. Δὲν γνωρίζει ἡ χριστιανικὴ ἐλευθερία, ὡς ὑπαρκτικὴ ἀυθεντικότητα καὶ πληρότητα, σκυθρωπὸ ἀσκητισμό, ζωὴ χωρὶς χάρη καὶ χαρά, «σὰν νὰ μὴν ἦρθε ποτὲ ὁ Χριστός». Καὶ ἡ νηστεία δὲν εἶναι μόνο «ἀποχὴ ἀπὸ τρόφιμα», ἀλλ' «ἀμαρτημάτων ἀναχώρηση», ἀγώνας κατὰ τῆς φιλαυτίας, ἀγαπητικὴ ἔξοδος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας πρὸς τὸν ἀδελφὸ μας ποὺ βρῖσκεται στὴν ἀνάγκη, «καῦσις καρδίας ὑπὲρ πάσης τῆς κτίσεως». Ἡ ὀλιστικότητα τῆς πνευματικότητος τρέφεται ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ὡς πορείας πρὸς τὸ Πάσχα καὶ ὡς πρόγευσης τῆς «ἐλευθερίας τῆς δόξας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ (Ρωμ. η', 21).

Δεόμενοι στὸ Σωτῆρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ ἀξιῶσει ὅλους μας νὰ διάγουμε μὲ ἀσκησιμὸν, μὲ μετάνοια, μὲ συγχωρητικότητά, μὲ προσευχὴ καὶ μὲ ἔνθετη ἐλευθερία τὸν δόλιχο τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, κατακλείουμε μὲ τοὺς λόγους τοῦ πνευματικοῦ μας πατέρα μακαριστοῦ Μητροπολίτου Χαλκηδόνος Μελίτων, κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς τοῦ ἔτους 1970 στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν: «Εἰσερχόμαστε στὴν Ἁγία Τεσσαρακοστὴ καὶ στὸ βάθος μᾶς ἀναμένει τὸ ὄραμα, τὸ θαῦμα καὶ τὸ βίωμα τῆς Ἀναστάσεως, τὸ κατ' ἐξοχὴν βίωμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἄς πορευθοῦμε πρὸς αὐτὸ τὸ ὄραμα καὶ βίωμα, ὄχι ἀσυγχώρητοι, ὄχι χωρὶς νὰ συγχωροῦμε τοὺς ἄλλους, ὄχι μὲ ἀπλὴ νηστεία ἀπὸ κρέας καὶ λάδι, ὄχι μὲ ὑποκρισία, ἀλλὰ μὲ θεϊκὴ ἐλευθερία, μὲ πνεῦμα καὶ ἀλήθεια, μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἀλήθειας, μὲ τὴν ἀλήθεια τοῦ πνεύματος».

Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ 2025
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης ὄλων σας

Νὰ ἀναγνωσθεῖ στὶς Ἐκκλησίες τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς, 2 Μαρτίου.